

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott

170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00

Direkt: 08 624 74 xx

Allmänt: info@wwf.se

www.wwf.se

Ulriksdal 2 oktober 2026

Till: RemissvarFU27@naturvardsverket.se

Kopia: Nadezda.Maslova@naturvardsverket.se.

Remissvar - Remiss av förslag till regeringen i den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål (FU27)

Världsnaturfonden WWF konstaterar att den fördjupade utvärderingen återigen kommer att visa att utvecklingen för en stor del av miljö kvalitetsmålen går åt fel håll, och att generationsmålet inte ser ut att uppnås. Den senaste uppföljningen av livsmiljötyper enligt EUs art- och habitatdirektiv visar dessutom att endast 20 procent har gynnsam bevarandestatus i hela landet, och för flertalet livsmiljötyper och arter är utvecklingen negativ.

De åtgärdsförslag som nu lämnas är i sig bra och välkomna, men saknar det helhetsgrepp på naturpolitiken som krävs för att säkerställa den långsiktighet, samordning och styrkraft som måste till för att vända utvecklingen.

I vårt remissvar ger vi därför dels svar på **vår syn på de 12 remitterade åtgärdsförslagen** (del 1 + bifogad tabell) och **lägger dessutom fram ytterligare ett åtgärdsförslag** om införande av ett naturpolitiskt ramverk, vilket skulle kunna skapa detta helhetsgrepp och fungera som motor i miljömålsarbetet (del 2).

DEL 1: SYNPUNKTER PÅ DE 12 REMITTERADE FÖRSLAGEN

1# Inrätta en regional funktion för åtgärdssamordning för stärkt motståndskraft och klimatanpassning

WWF stödjer detta förslag och anser att behovet av åtgärdssamordning på regional nivå är tydligt. Vägledning från regional nivå behövs för att få till stånd multifunktionalitet och överbrygga de avstånd och "silos" som idag finns i finansiering, rådgivning och genomförande av åtgärder på lokal nivå.

WWF anser att regional åtgärdssamordning måste ske tillsammans med en satsning på lokal åtgärdssamordning ute i landskapet tex på det sätt som utvecklats för vattenfrågor och där det ges utvecklade förslag på organisation och genomförande i den rapportering av RU "[Vidareutveckla åtgärdssamordning för avrinningsområden](#)" som HaV gör till regeringen hösten 2026. På regional nivå behöver också denna åtgärdssamordning inte bara vägleda kommuner, åtgärdssamordnare och andra lokala aktörer utan också i hög grad samordna och styra den i dag splittrade och siloutformade styrningen och finansieringen av åtgärder kopplade till klimatanpassning av mark och vatten.

2# Utred transnationella klimatrisker och förlust av biologisk mångfald

Vi stödjer förslaget som adresserar verkliga hot mot svensk resiliens. Vi vill dock understryka vikten av att utredningen även omfattar dricksvattenförsörjning. Utredningens rekommendationer måste vara i linje med EU:s naturrestaureringslag och övrig lagstiftning och åtaganden för biologisk mångfald för att hantera risker utan att negativt påverka biologisk mångfald i Sverige.

3# Utred markåtkomst för klimatanpassningsåtgärder

Detta förslag har vi inte tittat närmare på.

4# Investeringsvägledning och integrerad rapportering

WWF stödjer förslaget och ser positivt på ökad samordning, standardisering och vägledning inom hållbar finansiering.

WWF anser dock att natur och biologisk mångfald tydligare bör integreras i både den föreslagna stöd- och vägledningsfunktionen och i samordningen mellan regelverken. Det innebär att naturrelaterade risker, beroenden och påverkan bör beaktas parallellt med klimatrelaterade aspekter i finansiella beslut och hållbarhetsrapportering.

WWF betonar även att samordning mellan hållbarhetsregelverk och reglering av finansiell risk och stabilitet inte får sänka hållbarhetsambitionen. Hållbarhetsregelverkens bredare perspektiv, inklusive dubbel väsentlighet, behöver bevaras så att både finansiella risker och finansmarknadens påverkan på klimat, natur och människor beaktas. Gemensamma data, definitioner och rapporteringsprocesser kan minska den administrativa bördan, men bör inte begränsa vilka hållbarhetseffekter som synliggörs eller kraven på faktisk omställning.

5# Uppdrag att utreda och vid behov föreslå nya styrmedel för jordprodukter och jordförbättringsmedel

WWF stödjer förslaget och anser att uppdraget ska inkludera och belysa alla organiska avlopps- och avfallsfraktioner som används inom jordbruksproduktion eller på annan mark.

Nuvarande lagstiftning kring jordprodukter och jordförbättringsmedel är otillräcklig. Privata aktörer och certifieringar, såsom Avfall Sverige, har gått före genom att utveckla strängare regler när det gäller kompostering och rötning av bioavfall. Vi uppmuntrar regeringen att inkludera etablerade privata standarder i uppdraget.

6# Kartering av jordbruksområden i behov av restaurering

WWF stödjer förslaget. Det är viktigt att restaurera och sköta fler gräsmarker och för att åstadkomma det behövs både ökat kunskapsunderlag och ökade incitament.

Det är ett krav enligt restaureringsförordningen att kartlägga och förbättra kunskapen om tillståndet för livsmiljötyper inklusive de naturtyper som är gräsmarker. Tillståndet för gräsmarker är särskilt allvarligt samtidigt som igenväxning är ett av de absolut största hoten mot rödlistade arter i Sverige. Det kan därmed vara en rimlig avgränsning som har gjorts i uppdraget, men det är viktigt att genom andra uppdrag identifiera och kartera även andra områden i behov av restaurering enligt artikel 11. I förslaget till restaureringsplan saknades dessa obligatoriska uppgifter.

7# Utveckla enhetlig metodik för tillståndsbedömning, åtgärdsplanering och samlad effektbedömning.

WWF stödjer förslaget, men föreslår utvidgning till alla livsmiljötyper.

Rubriceringen är i nuläget missvisande då det antyder att det gäller alla livsmiljötyper. Även om restaurering av gräsmarker är särskilt angeläget så är vi tveksamma till avgränsningen till enbart gräsmarker. Behov och krav på att bedöma, beskriva genomförande och följa upp effekten av åtgärder gäller för alla livsmiljötyper i terrestra, limniska och akvatiska miljöer.

8# Genomför pilot för åtgärdssamordning och innovation i brynmiljöer

WWF stödjer förslaget om att genomföra en pilot för att möjliggöra strategisk åtgärdssamordning och innovation i brynmiljöer, men anser att det kan finnas mer effektiva och konkreta förslag att redan nu ta vidare för att förbättra för brynmiljöer. Ett alternativ skulle också kunna vara ett arealmål för restaurering och/eller skötsel av brynmiljöer. Det är otydligt i förslaget varför man väljer pilotprojekt kring just brynmiljöer. Under låg tid har brynmiljöer varit föremål för diskussion om riktade åtgärder och styrmedel exempelvis inom CAP. Det viktigaste för att åstadkomma fler brynmiljöer är ekonomiska styrmedel för restaurering och skötsel av dessa liksom rådgivning. Finns det en problemanalys om varför dessa har varit otillräckliga i nuläget? Exempelvis de stöd som kopplar till brynmiljöer inom NOKÅS.

WWF stödjer även förslaget om att slopad återbeskningsplikt inom ett visst område för att gynna brynmiljöer.

WWF ser positivt på ökad åtgärdssamordning, men undrar om det skulle vara bättre att ha ett generellt system för åtgärdssamordning med olika delområden istället. Ökade medel inom utvalda ÅGP skulle kunna bidra positivt till utveckling av brynmiljöer.

9# Stärkt skydd för skog genom etappmål och resursförstärkning

WWF stödjer förslaget. I förslaget presenteras två alternativ; stärkt formellt skydd och stärkt bevarande genom förtydligat sektorsansvar. WWF anser att båda är viktiga, men att ökat formellt skydd är mer prioriterat vid eventuellt val mellan de båda. Som redovisas i förslaget så avverkas just nu värdekärnor och kontinuitetsskog i betydligt högre takt än skogsområden skyddas. För att kunna bevara de kvarvarande ur- och naturskogarna är förslaget helt nödvändigt. Vi ser det som högt prioriterat att få ett nytt etappmål om skydd av skog och bejakar den ambitionsnivå som uttrycks som ska svara mot de ekologiska behoven, behoven i nationella miljömål och internationella åtaganden.

10# Förtydliga relationen mellan kommunal och regional planering och nationell havsplanering

WWF stödjer förslaget om att tydliggöra kopplingen mellan nationell havsplanering och den kommunala och regionala planeringen.

Vi ser att lagstiftning stärker möjligheterna till en tydligare och mer sammanhållen styrning av kustzonen. WWF menar dock att ansvaret för uppföljning behöver förtydligas ytterligare. Idag är det många kommuner som saknar kompetens och kapacitet för att ta detta utökade ansvar. Det är därför viktigt att noga följa frågan om ansvarsfördelning och resurser från staten för att kunna genomföra en kvalitativ kustvattenplanering i alla kommuner samt att samarbetet med länsstyrelserna liksom åtgärder följs upp.

11# Stärka länsstyrelsernas roll

WWF stödjer förslaget. Vi ser att tydligare underlag kan vara ett stöd för kommunernas planering. WWF vill också betona att de nya uppdrag som enligt förslaget läggs på länsstyrelserna behöver ha tillräcklig och säkrad finansiering.

12# Initiera en utredning om en sammanhållen fysisk planering i kustzonen från lokal till nationell nivå

WWF stödjer förslaget om att initiera en utredning som föreslår hur fysisk planering i kustzonen kan utvecklas från lokal till nationell nivå. Vi ser att det är oerhört viktigt att koppling mellan planering på dessa nivåer görs, samt att, som vi lyft ovan, uppföljning görs för ansvarsfördelning, resurssättning och åtgärder. Utredningen behöver ta hänsyn till andra lagar och direktiv, såsom Naturrestaureringslagen, EU:s havsplaneringsdirektiv och havsmiljödirektiv samt kommande havslag (Ocean Pact), samt diskutera hur fysisk planering på land påverkar och kopplar till möjligheten att uppfylla miljökvalitetsmål i kustzonen.

DEL 2: ETT NATURPOLITISKT RAMVERK SOM MOTOR I MILJÖMÅLSARBETET

De åtgärdsförslag som nu lämnas är i sig bra och välkomna, men saknar det helhetsgrepp på naturpolitiken som krävs för att säkerställa den långsiktighet, samordning och styrkraft som måste till för att vända utvecklingen.

WWF har tillsammans med Naturskyddsföreningen tagit fram ett [förslag till naturpolitiskt ramverk](#), som skulle kunna fylla denna funktion. Inspirationen har hämtats från klimatpolitiken, men ramverket har i viktiga delar anpassas till naturens och naturpolitikens förutsättningar. En viktig skillnad är att utvecklingen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster inte kan beskrivas med ett enda mått på samma sätt som utsläpp av växthusgaser. Ett naturpolitiskt ramverk behöver därför kombinera mål för ekosystemens tillstånd, biologisk mångfald, ekologisk konnektivitet, restaurering, nyttjande av naturresurser och ekosystemens motståndskraft.

Det viktigaste syftet med förslaget är att skapa en gemensam riktning för de naturrelaterade delarna av miljömålssystemet. I stället för att områden som skog, jordbruk, vatten, hav, fysisk planering och naturvård behandlas som delvis separata politikområden skulle ramverket kunna samla dem kring en gemensam ambition: att bevara och återställa fungerande ekosystem och säkerställa att naturresurser nyttjas inom ekologiskt hållbara ramar. Det skulle skapa bättre förutsättningar för att göra biologisk mångfald till en fråga som genomsyrar samhällsplaneringen och den samlade politikutvecklingen, snarare än en fråga som huvudsakligen hanteras separat inom naturvårdspolitik.

En central del i förslaget är tydligare nationella och tidsatta mål inom ramen för miljömålssystemet. För varje större ekosystem behöver staten formulera mål för tillstånd, skydd, restaurering och ekologisk funktion. Detta arbete behöver ta sin utgångspunkt i såväl våra EU-rättsliga åtaganden och det globala ramverkets mål till 2030 och 2050. Målen behöver sedan brytas ned i konkreta etappmål för exempelvis skog, våtmarker, odlingslandskap, sötvatten, kust och hav. På så sätt kan miljökvalitetsmålen kompletteras med en tydligare genomförandedjupa: från önskat miljötillstånd, via mätbara etappmål, till åtgärder och finansiering, där våra åtaganden internationellt och inom EU integreras. Den naturpolitiska handlingsplan som enligt förslaget ska utgöra grunden för regeringens arbete under mandatperioden blir med detta förslag en konkret plan för genomförande av såväl den nationella strategin och handlingsplanen under konventionen för biologisk mångfald (NBSAP), och den nationella restaureringsplan som ska styra arbetet under EU:s naturrestaureringsförordning.

Ett sådant system skulle också kunna stärka uppföljningen. Naturpolitiken behöver i högre grad kunna besvara inte bara hur mycket pengar som har satsats eller hur många projekt som har genomförts, utan om naturens tillstånd faktiskt förbättras i linje med Sveriges åtaganden och de EU-rättsliga kraven. Indikatorer för arter, naturtyper, genetisk variation, ekologisk konnektivitet och ekosystemfunktioner kan därför behöva få större betydelse också i miljömålssystemet. Naturvårdsverket har också i såväl sitt förslag till nationell restaureringsplan som i fördjupad utvärdering av miljömålen pekat på behovet av bättre data, gemensamma informationsstrukturer och uppföljning för arbetet med biologisk mångfald.

Ramverket bör dessutom tydligt kopplas till den ekonomiska styrningen och budgetarbetet. En av klimatpolitikens viktigaste lärdomar är att långsiktiga mål får större genomslag när de kombineras med återkommande uppföljning och politisk prövning. På motsvarande sätt skulle

ett naturpolitiskt ramverk, med ett självständigt naturpolitiskt råd, kunna innebära att regeringens budgetpolitik, investeringsbeslut och sektorspolitik regelbundet analyseras utifrån konsekvenserna för natur och biologisk mångfald. Det skulle göra det möjligt att tidigare upptäcka målkonflikter och styra investeringar mot åtgärder som samtidigt stärker flera miljökvalitetsmål.

Finansieringen är avgörande. Restaurering av våtmarker, återställning av vattendrag, förbättrad naturvård i skogs- och odlingslandskapet och åtgärder i havsmiljön kräver långsiktighet. Den naturpolitiska handlinslanen behöver därför inkludera en flerårig finansieringsplan och principer för hur statliga budgetmedel och EU-stöd tillsammans ska bidra till att uppnå de beslutade naturmålen, ungefär på det sätt den statliga infrastrukturplanen idag fungerar. Det skulle minska risken att naturvårdsinsatser blir beroende av kortsiktiga projekt och tillfälliga satsningar.

Samtidigt behöver ramverket omfatta hela samhället. Naturens utveckling avgörs inte enbart av naturvårdsmyndigheternas insatser och finansiering för statlig naturvård, utan i högre grad av beslut inom andra politikområden och samhällssektorer. En viktig del i detta är att staten tar ansvar för att samordna ett arbete med branschvisa färdplaner för biologisk mångfald. Sådana färdplaner kan översätta de övergripande naturpolitiska målen till konkreta åtaganden för olika näringar och sektorer, exempelvis skogsbruk, jordbruk, fiske, byggande, energi och finans. Färdplanerna bör bygga på branschernas faktiska påverkan och möjligheter att bidra och innehålla tydliga mål, åtgärder, tidsplaner och indikatorer för uppföljning. På så sätt kan de fungera som en länk mellan det naturpolitiska ramverket och de beslut som fattas i företag och branscher – och samtidigt skapa tydlighet kring ansvar, investeringar och innovation.

Det finns också en viktig koppling till klimatpolitiken. Klimatförändringen påverkar ekosystemens förmåga att klara störningar, samtidigt som fungerande ekosystem kan bidra till kolinlagring, vattenreglering, pollinering och andra samhällsviktiga funktioner. Ett naturpolitiskt ramverk behöver därför utformas så att klimat- och naturpolitiken förstärker varandra, samtidigt som de målkonflikter som finns hanteras på ett mer strategiskt sätt.

Ett naturpolitiskt ramverk skulle med andra ord inte ersätta miljökvalitetsmålen, utan skulle istället kunna stärka miljömålssystemet och knyta det tätare till den löpande politikutvecklingen och regeringens arbete under mandatperioden. Miljökvalitetsmålen beskriver riktningen; etappmålen kan ange viktiga steg; ett naturpolitiskt ramverk kan skapa den långsiktighet, samordning, uppföljning och ekonomiska styrning som krävs för att stegen faktiskt tas.

Det är särskilt viktigt eftersom förlusten av biologisk mångfald inte sker inom en enskild sektor eller vid en enskild tidpunkt. Den är resultatet av många beslut över lång tid. Därför behövs också ett långsiktigt och sammanhållet svar. Ett naturpolitiskt ramverk kan bli den struktur som gör naturpolitiken mer förutsägbar, mer uppföljningsbar och bättre integrerad i samhällsutvecklingen – och därmed en motor för att omsätta Sveriges miljökvalitetsmål från långsiktiga ambitioner till faktisk förändring i landskap, vatten och hav.

WWF och Naturskyddsföreningen vill därför se ett ytterligare åtgärdsförslag i Naturvårdsverkets redovisning av fördjupad utvärdering till regeringen om att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag om hur ett naturpolitiskt ramverk kan utformas och införas. I förslaget bör det framgå att ett sådant ramverk behöver inkludera ett övergripande *naturpolitiskt mål* baserat på Sveriges åtaganden internationellt och inom EU, en *lag* som reglerar regeringens naturpolitiska arbete och inrättande av ett oberoende *naturpolitiskt råd* med uppdraget att stödja och utvärdera regeringens arbete. Utredningen bör även ta fram förslag på hur långsiktig samordning av näringslivets arbete med biologisk mångfald kan säkerställas och hur arbete med branschvisa färdplaner för biologisk mångfald kan påskyndas.

För Världsnaturfonden WWF

Gustaf Lind
Generalsekreterare

Åsa Ranung
Senior policyrådgivare, Världsnaturfonden WWF